

Zpráva ze služební cesty do Rakouska

Místo: Vídeň, Rakousko

Termín: 11. – 14. února 2008

Účel cesty:

- 1) Bohemikální výzkum ve vídeňských archivech
- 2) Zjištění pramenů k česko-německým jazykovým vyrovnáním v Archivu Školského spolku Komenský

Účastníci cesty:

PhDr. Karel Koucký, 5. odd. Národního archivu
Mgr. Jan Kahuda, 6. odd. Národního archivu

Zprávu podávají:

Karel Koucký, Jan Kahuda

Datum vyhotovení: 19. února 2008

Schválila:

PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka Národního archivu

Část všeobecná:

Cesta byla zahájena dne 11. února 2008 v 8.00 hod, do Vídně jsme cestovali linkovým autobusem, příjezd do Vídně 12.30. Ubytování bylo zajištěno v ubytovně Stephanushaus, Ungargasse 35, 1030 Wien. Zpět z Vídně jsme odjžděli dne 14. února 2008 v 17.15 hod, příjezd do Prahy ve 21.15 hod. Během cesty nás nepotkaly žádné potíže organizačního charakteru.

Část odborná:

Účelem cesty bylo získat reprodukce archiválií k problematice česko-německých jazykových vyrovnání, které jsou uloženy v Archivu Školského spolku Komenský ve Vídni a poslouží při zpracování komplexní edice k této problematice (edd. Eva Drašarová, Luboš Velek, Jiří Šouša). Dne 12. 2. 2008 jsme v dopoledních hodinách navštívili českou školu ve Vídni (Sebastianplatz 3), kde je uložen rovněž spolkový archiv. V přítomnosti vedoucí archivu ing. mgr. Vlasty Valeš jsme prostudovali kartony 17 a 18, obsahující připomínky spolku Komenský k návrhům některých jazykových zákonů (zejm. lex Kolisko) z let 1911–1914, a pořídili digitální kopie vybraných písemností.

Hlavní část pobytu byla zaměřena na plnění grantového projektu Průvodce po fondech a sbírkách Rakouského státního archivu pro českého návštěvníka (GA ČR 409/08/0296), jehož cílem je přinést komplexní informaci o pramenech bohemikálního charakteru uložených v Rakouském státním archivu. O projektu jsme krátce informovali generálního ředitele Rakouského státního archivu HR Hon. Prof. dr. Lorenze Mikoletzkého, který přivítal tuto snahu českých archivářů a vyjádřil jí svou maximální podporu. Byli jsme vyzváni ke zpracování komplexní informace o projektu a představy o jeho realizaci během příštích 3 let. Prof. Mikoletzki deklaroval ochotu Rakouského státního archivu vyjít maximálně účastníkům projektu vstříc s tím, že jim bude povoleno nadlimitní využívání archivních fondů. Prof. Mikoletzki požádal, abychom mu předložili písemnou specifikaci fondů a dalších souborů, o které by se jednalo a návrh harmonogramu, které fondy ve kterém roce (kdy a kým) byly regentovány.

V rámci této návštěvy jsme zahájili práce na projektu excerpce složitého archivního fondu Neue Hofkammer, který je uložen ve Všeobecném správním archivu (Allgemeines Verwaltungsarchiv), resp. jeho části Finanz- und Hofkammerarchiv. Základní a velmi potřebné informace nejen k tomuto fondu, ale i k dalším fondům FHKA nám poskytl velmi ochotně správce fondu dr. Herbert Hutterer, který nám byl rovněž nápomocen po celou dobu studia. Vzhledem k nevšední ochotě dr. Hutterera jsme mohli prostudovat nadlimitní počet archiválií, a tak byly prostudovány a rozepsány následující celky:

Fond Neue Hofkammer – Kommerz, Kommerz Böhmen:

Sign. 2 (Personalsachen), 13 (Münz in genere), 14 (Lotterie), 15 (Population, Verhinderung der Emmigration), 17 (Pensionen, Gnadengaben), 25 (Jahr- und Wochenmärkte), 27 (Mineralwasser und Heilquellen), 35 (Navigation), 76 (Professionisten), 122 (Porzellan und Geschirrfabriken).

Dále byl proveden rozpis některých archivních pomůcek FHKA (Domänenakten, Staatenbeschreibungen a všech osobních fondů a sbírek FHKA).

Během návštěvy bylo rovněž navázáno na práce z předchozích let týkající se fondu Österreichische Akten – Böhmen, který je uložen v Haus-, Hof- und Staatsarchivu. V minulosti byl proveden podrobný průzkum fondu, při současné návštěvě byly rozepsány zbytky části fondu Allgemeine Akten (1802-1818, kart. 8-9) a Alphabetisch geordnete Akten. Podrobný popis tohoto důležitého fondu je tak možné považovat za ukončený.

Vedlejším přínosem služební cesty bylo získání zajímavých informací o aktuálním stavu elektronického úřadování v Rakousku a přístupu Státního archivu k elektronickému kulturnímu dědictví. Účastníci služební cesty využili příležitosti, kdy dr. Hutterer je zároveň delegovaným zástupcem Rakouského státního archivu ve vládní pracovní skupině zabývající se elektronizací veřejné správy. Předmětem diskuze byly praktické zkušenosti s fungováním výhradně elektronického úřadování, které se v Rakousku aplikuje již po dobu dvou let. Hlavní slovo v určování jednotné koncepce (ELAK – Der elektronische Akt; jedná se o obdobu německé DOMEAy) má v Rakousku vláda, jež vydává příslušná nařízení, směrnice a doporučení (jedním z nich je např. unifikace jednotného datového formátu pro komunikaci uvnitř i mezi úřady; je jím MS WORD). Metodickým východiskem jsou zde přitom zkušenosti švýcarských kolegů. Napříč státními úřady je nasazen jednotný informační systém společnosti Fabasoft, v rámci něhož se odehrává veškerá elektronická komunikace. Dr. Hutterer krátce předvedl práci v tomto systému. Ruku v ruce s elektronickým úřadováním jde i zvýšený zájem o dlouhodobé uchovávání úřady produkovaných dat. V současné době je připraveno výběrové řízení na dodavatele centrálního datového úložiště, které bude archivovat všechny relevantní elektronické dokumenty vytvořené nebo úřadované veřejnou správou. Toto výběrové řízení by mělo být vypsáno v dubnu 2008, v téže době bude na vládních webových stránkách (<http://www.digitales.oesterreich.gv.at/>) k dispozici i kompletní zadávací dokumentace (v německé i anglické jazykové mutaci). Dr. Hutterer sdělil také některé podrobnosti o uvažované podobě tohoto pracoviště (projekt počítá s výstavbou záložního úložiště, hlavním ukládacím médiem budou disková pole, preferovanou metodou dlouhodobého uchovávání bude migrace, koncept řešení je postaven na respektování mezinárodních standardů a doporučení – OAIS, MoReq apod.).

Rakouský státní archiv zatím v oblasti správy digitálních dat a digitalizace sbírá zkušenosti. Jednak se snaží aktivně zapojovat do vládních aktivit souvisejících s elektronizací úřadů, jednak se účastní mezinárodních digitalizačních projektů (např. MONASTERIUM). Primárním úkolem je zde především dobudování plnohodnotného elektronického vyhledávacího systému ve fondech Státního archivu. Ve sféře digitalizace vlastních fondů postupuje cestou přednostního zpřístupňování za konkrétním účelem vyžádaných archiválií (na objednávku), v plánu jsou ovšem již projekty plošného zpřístupňování vybraných částí badateli enormně žádaných fondů.